

Nálezová zpráva OPD, č. mm2015001-brno-orli-20

Brno. Brno, město. Dům Orli 20. Zdivo průčelí v úrovni přízemí, zdivo na levé straně průjezdu

Zběžný záznam nálezů na lících zdiva uličního průčelí v úrovni přízemí a na levé straně průjezdu. Brno, Orli 20

Jan Sommer, 9.4.2015 (zápis 14.4.2015)

== Obsah ==

- Úvod
- Popis
- Památkové hodnocení
- Potenciál, další průzkumy

== Úvod ==

Při procházení ulice bylo konstatováno sejmutí omítek z částí zdiva domu č. 20 v Orli ulici v Brně.

Podrobnost "dm". Přesnost "dm".

Zběžná prohlídka a rychlý fotografický záznam.

== Popis ==

Zdivo vykazuje znaky komplikovaného stavebního vývoje, ovšem líce průčelí jsou kryty převážně cihlami – přitom se zřejmě jedná zčásti o zazdívky otvorů, zčásti o plenty degradovaného staršího líce, takže starší cihly jsou patrné jen místy. Je zřejmé, že jsou porušené. Jejich stáří nelze bez dalšího určit. Cihly zazdívek a přízdívek jsou z velké části druhotně užitě. Některé zazdívky zřejmě nejsou příliš staré (lze odhadovat několik desetiletí).

Jen místy jsou ve zdivu patrné druhotně použité lomové kameny.

V průjezdu byly líce otlučené jen na levé straně, počínaje od stojky vjezdové brány, až k hraně arkády do dvora. Vnitřní líc průčelní zdi sestává ze smíšeného cihlokamenného zdiva s převahou druhotně užitých cihel. Vnitřní líc dvorní zdi je cihlový. Levá zeď průjezdu je v odhalené dolní části cihlová, zjevně přízděná na spáru k průčelní i dvorní zdi. Ve spárách ovšem nepozorují starší omítku obvodových zdí. Cihly jsou rovněž druhotně užitě, převážně jednotného formátu (asi z jednoho "zdroje"), vazba je nepravidelně střídavá. V dolní části stěny při dvorní zdi je zdivo podepřeno více než 1 m dlouhým hrubě opracovaným nebo olámaným blokem (snad žula); mohlo by jít o práh vstupu v nějaké starší odstraněné zdi, případně o schodišťový stupeň.

Krátký úsek vnitřního líce průčelní zdi se od ostatních líců odlišuje. Zdivo je zde pravidelně vrstvené, z tmavě červenofialových cihel (odhaduji, že jsou viditelné jen krátké strany cihel, takže se zdá, že úsek líce tvořily jen vazáky – ale nedostal jsem se k detailní prohlídce). Lze předpokládat, že tento úsek líce je gotického původu.

Hrana vnitřní špalety vjezdové brány v průčelní zdi se odlišuje, zjevně byla připojená k předchozí zdi dodatečně, při prorážení portálu v nepůvodním místě. Polopilíř špalety je sestaven z druhotně použitého materiálu, převážně cihel a úlomků cihel. Do vnitřní hrany špalety jsou vloženy dva druhotně použité bloky kamene. Horní z nich nenese stopy lícového opracování (mohou být obrácené do zdi). Spodní blok situovaný cca 40 cm nad nynější podlahou průjezdu má spodní hranu ve vnitřním líci průčelní zdi zjevně opracovanou; je opatřena širokým okosením. Šířka okosení je cca 12 cm. Zřejmě se jedná o díl z ostění nějakého staršího zrušeného otvoru – portálu či okna.

Stáří tohoto prvku lze pouze orientačně řadit do doby gotické (14.-15. století). Nejpravděpodobnější je jeho původ ve stejném objektu. Podle rozměru okosení je nejpravděpodobnější, že se jednalo o rozměrnější otvor, tedy možná starší vjezd gotického domu, hrana dvorní arkády apod. (Původ na jiném místě samozřejmě nelze vyloučit).

== Památkové hodnocení ==

Záznam byl proveden v průběhu stavebních prací. Vzhledem k historickému významu domu je pravděpodobné, že OPD zajišťuje v návaznosti na pravděpodobné starší výzkumy nějaká osoba sídlící přímo v Brně.

Sejmutí a nové omítnutí asi bylo vynuceno vlhnutím zdiva a omítek.

== Potenciál, další průzkumy ==

Lze předpokládat budoucí nálezy dalších architektonických článků.

V dalších krocích výzkumu by bylo přínosné proměření rozměrů cihel, případně detailní zákres a fotodokumentace. A samozřejmě též proměření druhotně použitého dílu ostění.

== Přílohy ==

Obr. 1. Brno, Orlí 20, průčelí, přízemí. Detail zdiva v pravé části průčelí, vlevo od otvoru s výkladem prodejny. Zábradlí je pravděpodobně z 19. století, druhotně použité při novodobé úpravě schodiště do sklepa. Vyznačení nálezů na obr. 5.

Obr. 2. Brno, Orlí 20, průjezd. Zdivo na levé straně průjezdu.

Obr. 3. Brno, Orlí 20. Zákres situace dle fotografie na obr. 2.

1. Druhotně užitý díl gotického ostění s okosením hrany.

2. Pravděpodobně gotický úsek cihlového vnitřního líce průčelní zdi. Ve zdivu zapuštěna skříňka s příslušenstvím elektrického rozvodu.

3. Pilíř arkády ve vnitřní zdi.

4. Kvádr, snad práh staršího vstupu.

Značky: C – cihly, K – kámen, KV – kvádr, O – omítka, el – elektroinstalace.

Obr. 4. Brno, Orlí 20, průjezd. Úsek konstrukcí při průčelní zdi.

Obr. 5. Brno, Orlí 20, průjezd. Detail vnitřní hrany portálu vjezdu s vloženým dílem okoseného gotického ostění.

Obr. 1. Brno, Orlí 20, průčelí, přízemí. Detail zdiva v pravé části průčelí, vlevo od otvoru s výkladem prodejny.

Obr. 2. Brno, Orli 20, průjezd. Zdivo na levé straně průjezdu.

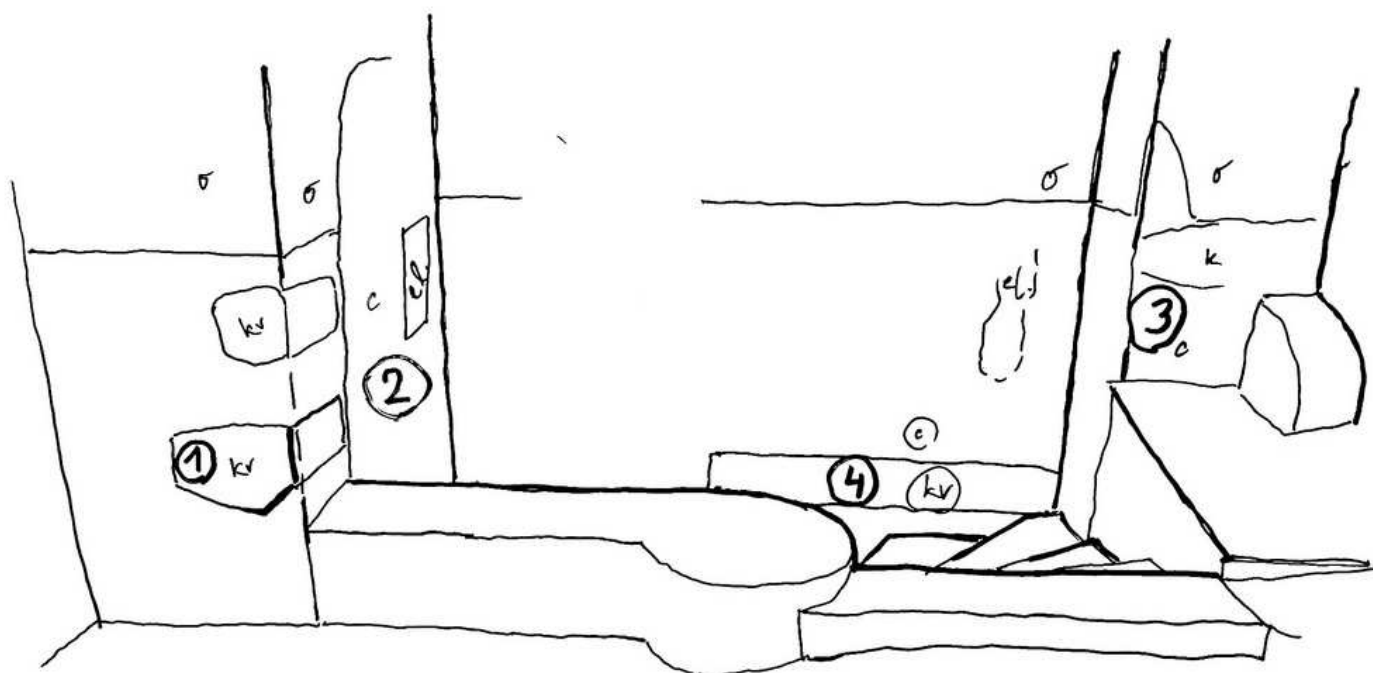
Zábradlí je pravděpodobně z 19. století, druhotně použité při novodobé úpravě schodiště do sklepa. Vyznačení nálezů na obr. 3.

Obr. 3. Brno, Orli 20. Zákres situace dle fotografie na obr. 2.

1. Druhotně užitý díl gotického ostění s okosením hrany.
2. Pravděpodobně gotický úsek cihlového vnitřního líce průčelní zdi. Ve zdivu zapuštěna skříňka s příslušenstvím elektrického rozvodu.
3. Pilíř arkády ve vnitřní zdi.
4. Kvádr, snad práh staršího vstupu.

Značky: C – cihly, K – kámen, KV – kvádr, O – omítka, el – elektroinstalace.

Obr. 4. Brno, Orlí 20, průjezd. Úsek konstrukcí při průčelní zdi.

Obr. 5. Brno, Orlí 20, průjezd. Detail vnitřní hrany portálu vjezdu s vloženým dílem okoseného gotického ostění.

